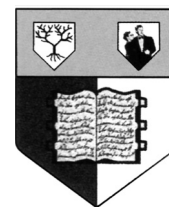

Släkt och Bygd

medlemsblad för
svalövsbygdens
Släkt- och folklivsforskare

Nr. 2 2021

Något om Brinkagårdens historia

Av Roland Lyhagen, Svalövsbo

Brinkagården belägen ca 4 km väster om Svalövs tätort ligger på en höjd med utsikt mot Lund, Malmö och Köpenhamn. Det är ett lantbruk med speciell historia som mönsterskrivarboställe. Sin nuvarande plats och utformning fick gården som ett resultat av enskiftet i början på 1800-talet. Den har varit ägd av kronan ända in på 1990-talet. Men hur började det?

Mönsterskrivare – civil militär tjänsteman

Mönsterskrivare har funnits i Sverige sen 1500-talet och var ett befäl vid ett kompani eller regemente som skötte mönsterrullor, biträdde vid upprättandet av rotelängder och förtecknandet av den militära skatteuppbörden och redovisningen av den. Vidare drev han in avgifter i samband med rusthållen och betalade ut löner. Mönsterskrivaren hade rang jämställd med högsta underofficersgrad. Antalet mönsterskrivare minskade i början av 1800-talet och tjänsterna drogs helt in 1875. Siste mönster-

skrivare i Tirup slutade 1832.

Det första belägget jag har hittat för mönsterskrivarboställe i Tirup är från en avmätning och geometrisk beskrivning 1708 (se nedan). Där framgår att Tirup nr 5, 6 och 8 är mönsterskrivarboställen. Vid storskiftet av Tarstad by tillhör också

så fastigheterna Tarstad nr 1, 2 och 3 mönsterskrivarbostället. De uppräknade sex gårdarna kommer senare att bilda Brinkagården.

Första mönsterskrivarna

I mantalslängderna är den första noteringen jag funnit från 1698 och mönsterskrivare Mauritz Anderberg på Tarstad nr 2. Anderberg finns med år 1700 men saknas i nästa mantalslängd 1709. Nästa notering är mönsterskrivare Nordberg 1711 på Tarstad nr 3. I mantalslängden 1721 noteras mönsterskrivaren Lundberg på Tarstad nr 3. Nästa tydliga notering av mönsterskrivare är 1727, herr Aqedonius på Tirup

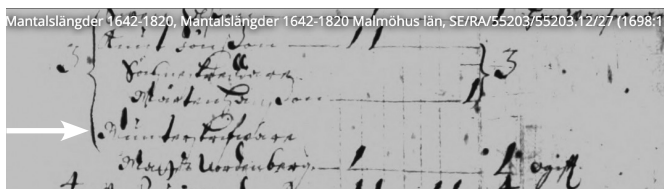

Bild 1. I mantalslängden för Tirups socken 1698 står Mönsterskrifware Mauritz Anderberg noterad. .

forts. sid. 3

Svalövsbygdens släkt- och folklivsforskarförening

Släkt och Bygd

Årgång 30 nr. 2 2021

Medlemsblad för Svalövsbygdens släkt- och folklivsforskarförening

ISSN 1401-3703

Föreningens styrelse:

ORDFÖRANDE: Vakant

SEKRETERARE: Per Olof Knutsson 070-843 61 06
Välagården 1165, 268 72 Teckomatorp
perolofknutsson@gmail.com

KASSÖR: Bo Jönsson 070-881 11 33
Carl XI:s gata 15, 268 33 Svalöv
bo.jnsson@gmail.com

STYRELSEMEDLEMMAR: Vakanta

REDAKTÖR: Roland Lyhagen 0418-66 32 34
roland.lyhagen@gmail.com

Redaktionellt material sändes till info@sloff.se

HEMSIDA: www.sloff.se

ANSVARIG HEMSIDAN: Bertil Mattsson 070-826 22 29

LOKAL: Montessori, Onsjövägen, Svalöv

ÖPPET HUS: Tisdagar varannan vecka, se under program hösten 2021

E-POST: info@sloff.se

MEDLEMSAVGIFTEN för 2021 är 175:-

Familjemedlem 50:-

Bankgiro: 386-4782

GLÖM INTE BETALA
MEDLEMSAVGIFTEN FÖR 2021!

Meddela gärna din e-postadress till kassören Bo Jönsson så kan du få medlemstidningen Släkt & Bygd även digitalt. Du kan även få andra släktforskningsföreningars tidskrifter digitalt.

Vår ordförande har lämnat oss!

I slutet av augusti nåddes vi av beskedet att vår ordförande Henrik Johansson gått bort. Henrik har varit en närvarande och engagerad ordförande. Han har representerat Svalövsbygdens Släkt- och folklivsforskarförening i olika sammanhang på ett förtjänstfullt och professionellt sätt vilket gagnat vår förening. Henrik har släktforskat sedan 2009 och blev invald i styrelsen 2013 som vice ordförande och redaktör. Året efter blev han vald till ordförande för föreningen och tillika redaktör. Han grävde fram historia inom vitt skilda områden som publicerades i Släkt & Bygd. Några exempel från de senaste åren kan vara *Lungsotens, den vita pestens förbannelse, Sveriges nygamla nationalfågel, koltrasten, Drottning Dagmar av Mandö, Penicillinet - förra årtusendets viktigaste upptäckt, Storspoven - Svalövs kommunfågel, Laboratorierna historia i Svalöv, DNA i rättsgentiken, Sanatorier i Skåne, Åke Åkerman - Cereallaboratoriets grundare, Klotullört i Norrvidinge*. En imponerande bredd i kunskaper. Vi saknar honom och tänker på hans familj.

Bo Jönsson och Per Olof Knutsson

Program hösten 2021

Kallelse till Årsmöte den 21 sept kl 18:00
i Montessori, Onsjövägen i Svalöv
Efter årsmötesförhandlingarna föredrag av Roland Lyhagen om gården Heleneborg.

Öppet-Hus i höst:

Tisdagarna kl 18-20

5/10, 19/10, 2/11, 16/11 och 30/11

Våren 2022 börjar vi
tisdagen den 11/1.

Innehåll:

Något om Brinkagårdens historia av Roland Lyhagen sid 1
..men tiden går. Bilder från förr av Mats Harder sid 15

nr 6. Sen finns det inte några mantalslängder förrän 1742 och då dyker namnet Lundberg upp igen. Mellan 1742 och 1749 är Lundberg skriven på Tirup nr 5 & 6. Enligt dödboken dör Niklas Lundberg 1755. Det finns tyvärr ingen arkiverad bouppteckning efter honom. Sen saknas mantalslängder fram till 1759 men då står på nr 5 & 6 Lundbergs änka och mönsterskrivare Arsenius. Han efterträds 1765 av Daniel Smitt som är skriven på Tirup nr 6. På samma nummer finns 1769 arrendatorn Pär Nilsson med fram till

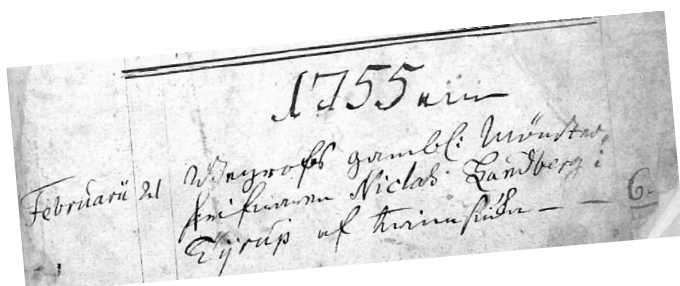

Bild 2. Gamle mönsterskrivaren Nicklas Lundberg död 1755 inte fyllde 70 men av åldern synes bara 6...

1776. Smitt disponerar Tirup nr 5 & 6 fram till 1799 då Lindeberg tar över.

Siste mönsterskrivaren på bostället

Vice auditeuren Peter Lindeberg (ofta skrivet Lindberg) kommer till Tirup nr 5 & 6 1798 och stannar till sin död 1832. Auditeur (auditör) är en juridiskt utbildad person som biträder militära chefer i disciplinära ärenden eller ersättningsärenden. Samtidigt med Lindebergs ankomst flyttar förre mönsterskrivaren Daniel Smitt till Tarstad nr 2, senare till nr 3 för att slutligen avsluta på Tirup 5, 6 & 8 där han avled 1826 vid 86 års ålder. I mantalslängden 1803 disponeras

Peder Larsson Sparre

född 3 december 1628, student i Uppsala från 1636. Friherre 1647. Gift med grevinnan Ebba Margareta De la Gardie. De fick två söner och två döttrar i äktenskapet. Han blev kammarherre och hans militära karriär slutar

som general 1668. Han var också rikstygmästare, en cheftjänsteman med ansvar för artilleriet och vapentillverkningen. Ambassadör till engelska och franska hoven samt generalstaterna 1675. Upphöjd till fransk greve av Ludvig XIV med tillstånd att köpa gods i Frankrike. Han ägde Resta herrgård i Nysätra socken, Enköpings kommun, Näsby slott i Täby socken, Täby kommun och inköpte **Belteberga** i Ottarps socken 1672 vilket han innehade till sin död 1692.

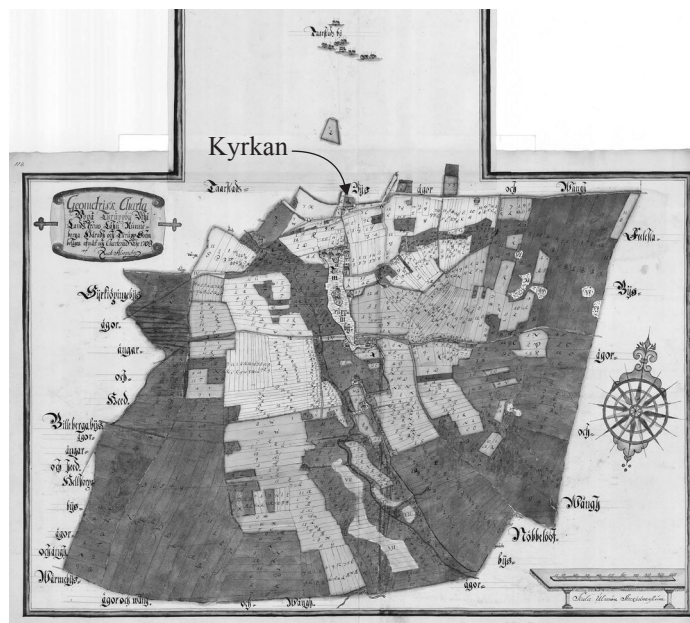

Bild 3. Tirups by 1708 med uppmätta åkrar (ljusa fält) och ängar (mörka fält). Gränsen mellan Tirup och Tarsyad by går ungefär vid kyrkan.

alla fem gårdarna, Tirup nr 5, 6 & 8 samt Tarstad nr 1 & 3, av mönsterskrivare Lindeberg. Han tituleras i skifteshandlingarna regementskommissarie.

Jag gör här ett uppehåll i mönsterskrivare Lindebergs liv och går över till skiftena av Tirups och Tarstads byar. Enskiftet sker 1804 under Lindebergs tid.

Geometrisk beskrivning av Tirup by 1708

Beskrivningen 1708 av byns 13 gårdar ur protokollet*Numer 1. 2. 3. 4. Rusthåll under Norra Skånska Cavallerie Regementet. N:o 5. 6. Mönsterskrifwareboställe under samma Regemente. N:o 7 Annexe hemman till Tirup. N:o 8. 9. tillförne varit Ambassadeurens Högwällborne Herr Peder Sparre Larssons utsockne frälse och i byte till Kongl. Maj:t och Cronan emot undfånget wederlag år 1674 uppgifwit. /: af den orsaken är hela byn till mättning beordrat men sedermera är N:o 8 blifwit mönsterskrifwarboställe och Nummer 9 Rusthåll under ofwannämnde Regemente. N:o 10 tillförne legat till Belteberga, men för en tid sedan pantsatt i Kongl. Maj:ts Bancko. N:o 11. 12 utsockne frälse ligger till Sireköpinge och herr Ramel tillhörigt. N:o 13 klockarehus utan hemmanstal...*

Ambassadören Peder Larsson Sparre, innehavare av Belteberga 1671-92 med utsockne frälsehemmanen nr 8, 9 & 10 i Tirup, har alltså gjort en fastighetsöverlåtelse till Cronan 1674 så att även Tirup nr 8 senare tillföres bostället. Det antyder att boställena kan ha varit på gång redan på 1670- eller 80-talet. Peder Larsson Sparre var general och kan ha varit inblandad i tillkomsten av mönsterskrivarboställen i Tirup.

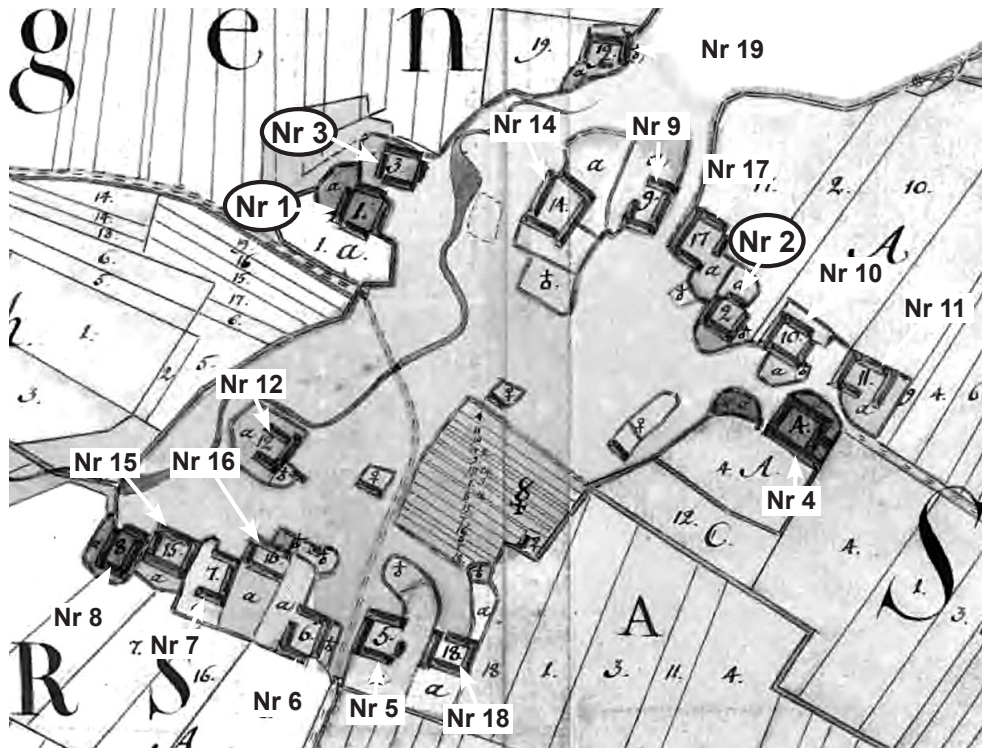
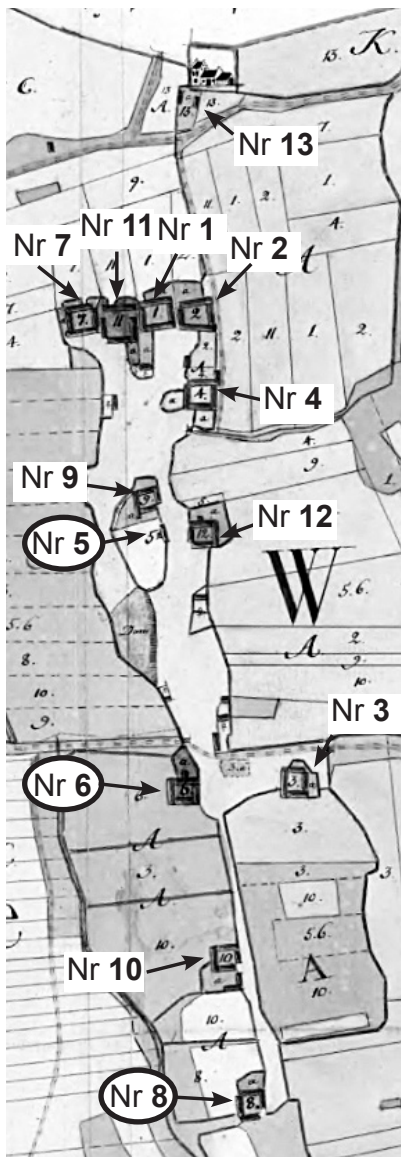

Bild 5. Tarstads 18 gårdar (nr 13 sammanslagen med 14) 1774. Boställets gårdar i oval ring. Lantmäteristyrelsens arkiv akt: Tirups socken Tarstad. Storskifte på inägor 1774.

Bild 4. Tirups 13 gårdar i långsträckt by. Boställets gårdar i oval ring. Lantmäteristyrelsens arkiv akt: Tirups socken Tirup nr 1-13. Storskifte av inägor 1774.

Man mäter 1708 upp kålhagen (ung. köksträdgård) vid gårdsplanen till alla gårdarna (i kvadratalnar som jag räknat om till m²). Nr 5 har kålhage på 576 m², nr 6 drygt 333 m², dessutom en hamplycka! på 514 m², och nr 8 har en kålhage på 288 m². Nr 6 är den enda gården med noterad hampa som använ-

Tirup	Åker		Äng	
	Tnd	Kpl	Tnd	Kpl
Nr 5 & 6	38	3	36	27
Nr 8	46	16	24	21
Summa	84	19	61	16

Tabell 1. Tirup boställes tilldelade åker och äng i storskiftet 1774.

1 tunnland = 32 kappland = 4936 m²
1 kappland = 154 m²

Tarstad	Åker		Äng	
	Tnd	Kpl	Tnd	Kpl
Nr 1	31	5	34	26
Nr 2	21	-	22	26
Nr 3	20	5	23	18
Summa	72	10	81	6

Tabell 2. Tarstad boställes tilldelade åker och äng i storskiftet 1774.

des för att få fram grov fiber till bl. a. rep. Däremot finns ingen humle upptagen på någon av gårdarna.

Storskiftet av Tirups by 1774

Den 15 december 1774 samlade åter lantmätare Björkegren byemännen och representanter för kronan och sätesgårdarna Sireköpinge och Bälteberga till att stadfästa storskiftet påkallat av kronan som ägare till Militieboställena nr 5, 6 & 8 i Tirup. I uppmätningen och tilldelningen fick bostället sammanlagt för nr 5, 6 & 8 146 tnd 3 kpl åker och äng eller ca 72 ha (tabell 1). Protokollet skrevs under av bl. a. mönsterskrivaren Daniel Smitt. Markslagen är tydligt uppdelade i två kategorier nämligen åker, för odling av ettåriga grödor, samt äng där produktion av vinterfoder (hö) skedde i permanent bevuxen ängsmark. Fördelningen för militieboställena blev ca 84 tnd åker och 61 tnd äng.

Storskifte av Tarstad by 1774

Storskiftesdelningen av Tarstad by ägde rum 1774-76. Även här är det boställsägarna som påfordrar skiftesförhandlingar. Militieboställena är Tarstad nr 1, 2 & 3. Deras uppmätta och tilldelade ägor utgjorde för de tre militieboställena 153 tnd 16 kpl mark eller ca 76 ha åker- och ängsmark (tabell 2). Mönsterskrivare Daniel Smitt har även undertecknad storskiftesprotokollet för Tarstad by. Fördelningen av markslagen för boställena i Tarstad blev ca 72 tld åker och 81 tld äng.

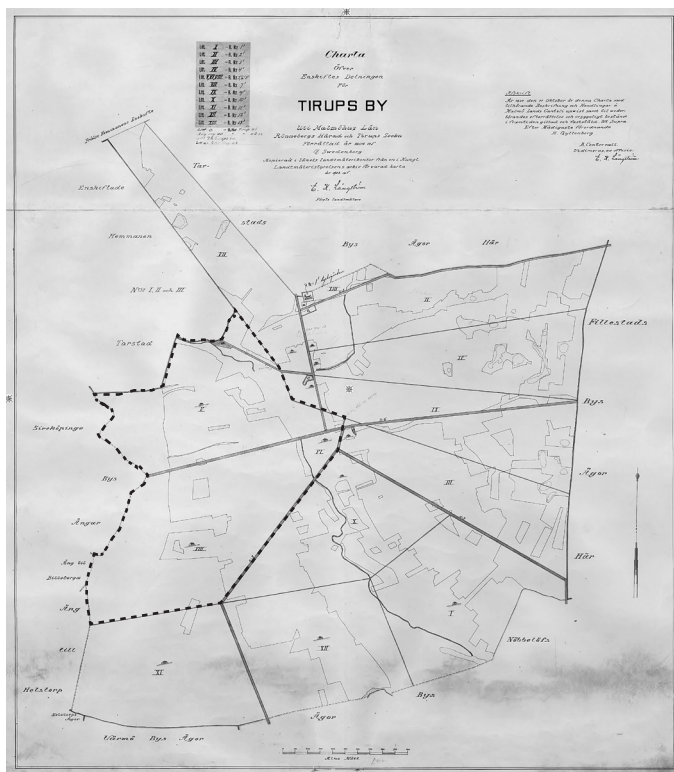

Bild 6. Tirups 13 gårdar utskiftade. Boställets nr V, VI och VIII inom svartstreckad linje. Lantmäteristyrelsens arkiv akt: Tirups socken Tirup nr 1-13. Enskifte 1804. Observera tarmen nr VII mot nordväst som ligger på Tarstads mark.

Enskiftet av Tirups by 1804

Den orationella fördelningen av en gårds skiften utspridda som 30 smala remsor i byns mark, skulle få en radikal lösning med enskiftet. De flesta enskilda gårdarna flyttades ut från bykärnan och fick alla sina ägor samlade i en sammanhållen figur runt gårdscentrat. Det torde ha varit en av de största samhälls- och jordbruksrevolutioner som landet genomgått. Vid tilldelningen undantogs vid kyrkan 12 kappland (1850 m²) för fattighus och skola. Byggnadernas skick, hagemark och planterade träd noteras för varje hemman.

För Nr 1 ¼ (1/4 mantal) krono Rusthåll Måns Persson Hemmanet försvarligt byggt har 16 större och 10 mindre fruktträd samt et litet antal af wilda trån, hustomten och hageplatsen innehåller enligt Charta beskrifningen 12 kappeland.

Nr 2 3/16 Krono Rusthåll Jöns Wivarsson (Wifvesson), hemmanet är försvarligt byggt har waker trädgård, som jämte hustomten är 10¾ kappeland hvaruti finnes 20 frukt och wakra wilda trån.

Nr 3 1/8 Krono Rusthåll Nils Rasmusson; hemmanet ganska wäl byggt med 10½ kappeland hus och hageplatser; hwarå finnes 4 frukt och några wakra wilda trån.

Nr 4 3/16 krono Rusthåll Ingel Olsson; Hemmanet är wäl byggt. Hus och hagetomten innehåller 10 ¾ kappeland hwaräst finnes frukt och några wilda trån.

Nr 5 1/16, 6 1/16 och 8 ¼. Munsterskrifware Bostäl-

le. Herr Commisarien P. Lindeberg. Hemmanet nr 5 til hus och plantering mycket förfallet, hus och hagetomten innehåller tillika med Nr 6 8¾ kappeland; på Nr 6 åbyggnaden ny och i gott stånd har wacker trädgård med 30 frukt och flere 100 där intill planterade wilda trån. Nr 8 äwfen som Nr 5 hustomten och hageplatsen innehåller 7 kappeland.

Nr 7 ¼ Præste Annexe Hemman Anders Eskillsson Hemmanet är försvarligt byggt, har 7 frukt och några wilda trån, hus och hagetomten innehåller 8½ kappeland. Indelningshafwaren Herr Prosten Wiebe är äwfen sjelf närwarande.

Nr 9 ¼ Skatte Rusthåll Änkan Karna Nils Dotter är innehafware af Hemmanet, men dess rätt bewakas af Riksdagsmannen Jeppa Pehrsson. Hemmanet ganska wäl byggt, har frukt och några wilda trån, hus och hagetomten innehåller 9¾ kappeland.

Nr 10 1/3 Utsockne Frälse Hemman Swen Pehrsson. Hemmanet är wäl byggt har 15 frukt och några wilda trån planterade hus och hagetomten 9½ kappeland;

för Nr 11 1/3 och Nr 12 1/3 Utsockne frälse tillhörige Högwälborne Herr Baron och Kammar Herren Charles Emil Ramel (Sireköpinge Säteri) och bebos af Anders Hansson och Jeppa Lafwesson. Nr 11 har Stug längan i godt stånd men uthusen är något förfallna; i trädgården finnes 18 större och 5 mindre frukttrån samt obetydligt antal af wilda trån; Nr 12 något sämre byggt än Nr 11, har i trädgården 12 mindre frukt och några wakra wilda trån, dessa Hemman har tillsammans 22 1/9 kappeland för dessa Hemman är Herr Kammereraren Bergström närwarande.

Nr 13 Klockare bohl innehafwes af Herr Commisternen Scholander och brukas af Jöns Åkesson hwilka båda är på stället närwarande. Hus och hagetomten innehåller 5¼ kappeland några frukt trån äro därstädes planterade. Huset är i afseende på åbyggnaden i godt stånd. För att biträda förrättningen äro Nämndemännen Nils Månsson i Rönneberga och Hans Jönsson i Norra Mölinge tillstädes.

Ett sammanhållet mönsterskrivarboställe

Mönsterskrivarbostället vid Norra Skånska Linie Dragon Regementet Landscrona Compagnie innehafwes af Herr Regements Commissarien Lindeberg tilldelades 211 tunnland (104 ha) i ett sammanhängande skifte. Kommissarie Lindeberg yrkar enligt protokollet på att de skiftade markerna för Tarstad nr 1, 2 & 3 (i fortsättningen kallat Tarstad boställe) måtte läggas samman gräns i gräns med boställets marker i Tirup nr 5, 6 & 8 (i fortsättningen kallat Tirups boställe). Det kommer också bifallas och verkställas så. Enligt kartan bild 7 så finns fastigheterna i Tarstad tillagda i norra delen av bostället. Därmed är grunden lagd till den kommande Brinkagården. Det verkar som någon justering blivt gjord mellan

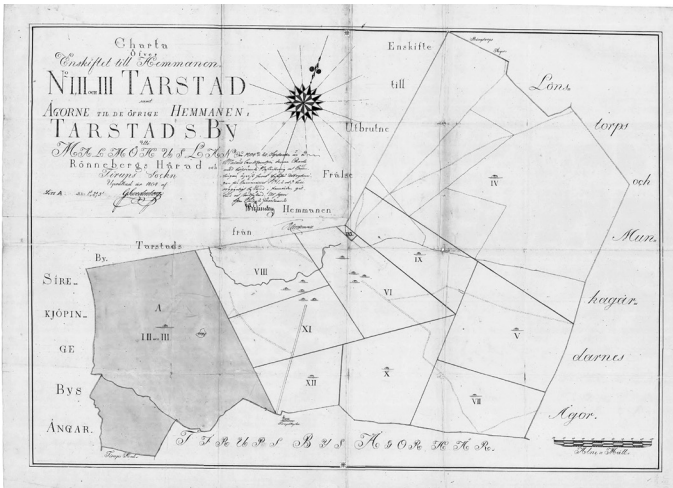

Bild 7. Enskifte av Tarstad by 1804. Boställets nr I, II och III nere till vänster. Lantmäterimyndighetens arkiv akt: 12-TIR-4 Enskifte 1804.

Tarstad boställe samt Tirup nr 7 som fått en lång tarmformig skiftesplan mot nordväst som ligger på Tarstads bymark. Denna oklarhet kvarstod till 1888 (se länge fram).

Utflyttning skulle ske inom 6 år och de som blir kvarboende betalar till de som utflyttar 66 Riksdaler 32 skilling vardera.

Enskifte av Tarstad by 1804-1810

Tarstad har tre kategorier av hemmanen. Nr 1, 2 & 3 är kronans boställen, nr 4-11 är domkyrkoskattehemman (ibland skrivet *skatte Domkyrko*hemman), nr 12-19 frälsehemman under Dufweke. Nr 12-19 skiftades i en separat förrättning 1803 och slogs samman till Tarstadgården. För att fastställa boställena Tarstads nr 1, 2 & 3 utbrutna och uppmätta marker hölls förrättningsammansträde den 17 april 1804 under lantmätare Swedenborgs ledning. Det blev en sammanhängande bit som direkt gränsade till Tirups boställsmarker. Arealen uppgick enligt protokollet till 185 tunnland. Mönsterskrivare Lindeberg, som undertecknat protokollet, fick därmed sin sammanhållna markareal för bostället. Läger vi samman denna areal ifrån Tarstad by med de från Tirups by blir totalarealen $211 + 185 = 395$ tunnland (195 ha) vilket överstiger den slutliga areal Brinkagården egentligen fick, nämligen 175 ha. Denna avvikelse utreddes inte förrän 1888 (se längre fram). För resten av Tarstad by slufördes skiftet först 1810.

Domkyrkoskattehemmanen såldes senare ut till privata jordägare.

Tillbaka till mönsterskrivare Lindeberg

Frågan är om det skedde en snabb effektivering av skiftesbesluten i Tirup efter 1804. Om man ser på den skånska rekognosceringskartan från 1810 så är gårdarna i Tirup utflyttade och "Brinkagården" har

fått sin placering på backen och sin fulla areal. Men samtidigt har gårdarna nr 11 och 12 placerats ut i dess skiften men har aldrig byggts. Man kan tänka sig att utflyttningen skulle påskyndas av att kronan var ägare och angelägen om att få skiftet verkställt och den nya gården uppbyggd. Denna oklarhet kvarstår ännu.

Lindeberg sköter sin skrivarsyssla och driver jordbruket. Men han dör den 9 maj 1832 endast 61½ år gammal av varfeber. Han efterlämnar hustrun Johanna Engelholm men har inga bröstarvingar. Däremot en fosterdotter, Johanna Wesselberg, som är dotter till en smed och hon gifter sig senare med gårdssmeden på bostället Anders Sundqvist. Tyvärr dör hon av lungshot 1847 endast 29 år gammal. Dessutom dör hennes två efterlämnade söner Nils 4½ år och Per 7½ år av lungshot.

Kvarlåtenskapen efter Lindeberg skall säljas på auktion och pengarna delas enligt ett testamente till efterlevande hustrun, fosterdottern Johanna, Peter Lindebergs syster Maria, herr Anders Lindström (husar som tidvis bott hos Lindeberg) och till hovkamreren P Petersson som tack för att han tagit hand

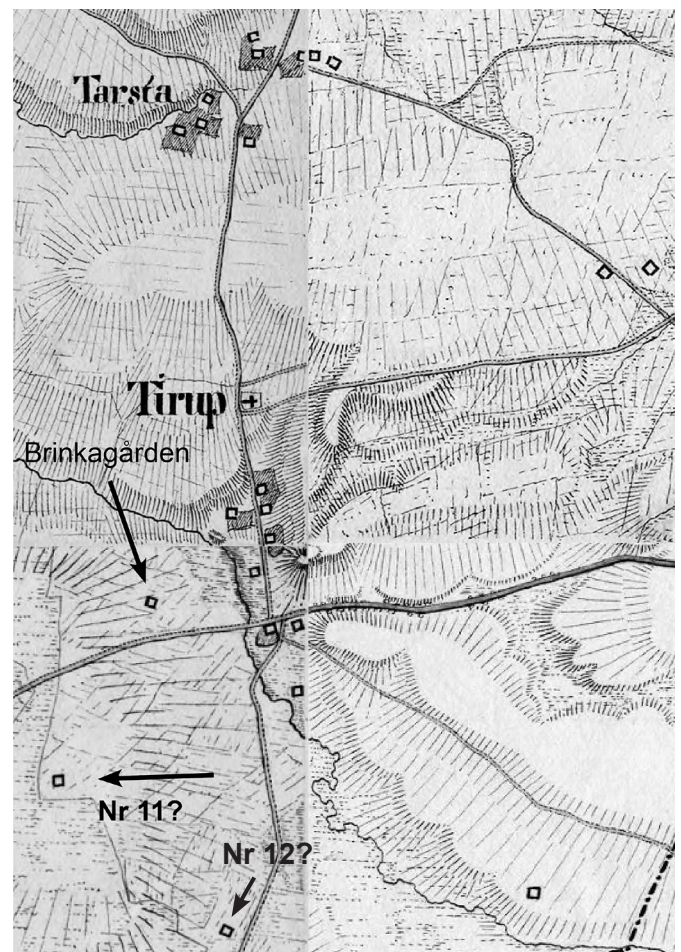

Bild 8. På Skånska rekognosceringskartan 1810 är Brinkagården markerad på sin plats men är den byggd 1810? Tirup nr 11 och 12 är också markerade men blev aldrig byggda. Skiftena såldes till Hällstorp.

Djurslag	Värdering
1 par hästar	50 Rd*
1 häst	2 Rd
1 par hästar	33 Rd
1 fölsto med föl	35 Rd
1 ungföl	33 Rd
2 par oxar	100 Rd
1 par oxar	30 Rd
5 kor å 26 Rd	130 Rd
1 spädkalv	1 Rd
2 par ungoxar	66 Rd
1 tjur	20 Rd
1 kalv	10 Rd
2 kalvar	12 Rd
4 får	12 Rd
2 lamm	4 Rd
2 suggor med grisar	4 Rd
1 sugga	6 Rd
4 galtsvin	20 Rd
2 gäss med ungar	4 Rd
8 bikupor	24 Rd

*1 Riksdaler Banco=129 kr idag

Tabell 3. Lantbrukets djur enligt bouppteckningen för Peter Lindeberg 1832.

om kvarlåtenskapen, ordnat auktion på tillhörigheterna och fördelat arvet. Bland Lindebergs ovanliga persedlar fanns tre frackar och en uniformsfrack med sabel. Han kanske rökte för det fanns tre sjöskumspipor och en tobakslåda. Det fanns också upptaget häcklor, 2 linbråkor och blånor. Sannolikt har viss husbehovsodling och beredning av lin skett på gården. Likaså fanns 4 ullsaxar, 4 spinnrockar, ull och ullgarn noterat. Det fanns ett 100-tal böcker med titlar upptagna i bouppteckningen.

Genom Lindebergs bouppteckning kan vi också få en bild av jordbruket på gården.

Lindebergs lantbruksdjur

Det fanns 8 hästar på gården som transportdjur och dragkraft (tabell 3). Men dragkraften kompletterades med flera dragoxar. Gården har mjölkkor, en tjur och kalvar. Det fanns får och några lamm som man tagit ull från. Suggor, smågrisar samt galtsvin noteras. Gäss med ungar är ett skånskt fenomen. Däremot fanns inga höns upptagna vilket kan bero på att de inte hade allmän spridning bland allmogen vid denna tid. Ibland framförs att höns inte togs upp i bouppteckningar eftersom det ansågs som för marginellt. Intressant är däremot att Lindeberg har 8

Gröda	Mängd	Värdering
Vete	1 tunna, 18 kappor*	20 Rd
Råg	11 tunnor 24 kappor	128 Rd
Korn	23 tunnor 18 kappor	188 Rd
Blandkorn	7 tunnor	42 Rd
Bönor	3 tunnor 12 kappor	33 Rd
Ärter	5 tunnor	50 Rd
Vit havre	19 tunnor 3 kappor	63 Rd
Svart havre	12 tunnor 18 kappor	41 Rd
Vicker	10 tunnor 18 kappor	63 Rd
Vicker	2 tunnor	18 Rd
Botter	4 tunnor 12 kappor	43 Rd
Potatis	17 tunnor 18 kappor	41 Rd
Linfrö	1 tunna	12 Rd

*1 tunna=146 liter=32 kappor, Kpr =kappor, 1 kappa 4,58 liter

Tabell 4. Skördeprodukter lagrade enligt bouppteckningen för Peter Lindeberg 1832.

bikupor som har ett ganska högt värde, 24 Riksdaler (ca 3094 kr idag), i paritet med en mjölkko å 26 Riksdaler.

Grödorna på Lindebergs tid

I bouppteckningen togs skördeprodukter upp som fortfarande fanns i lager den siste juli (tabell 4). Alla sädeslagen är representerade. Av brödsäd fanns lite vete kvar och den huvudsakliga brödsäden råg som är riklig. Det noterades ett stort lager korn som användes både till ölbrygging (6 mäskekar

fanns bland inventarierna) och till foder. Av havre fanns både vithavre och svarthavre. Vithavren kan ha använts en del till livsmedel men huvudsakligen, tillsammans med svarthavren, till hästfoder. Det upptogs både bönor och ärter i lager sannolikt mest till livsmedel. Den stora volymen vicker är lite ovanlig men torde ha varit foderprodukt. Potatis var viktig stapelföda som fick lagras i stuka eller sval mörk källare i "pantoflekista". I listan fanns också linfrö som kompletterar bilden av linodling och linberedning. Ur linfröna kan också linolja ha utvunnits för att tillverka linoljefärg. I listan upptogs också den okända produkten botter. Vid kontakt med Institutionen för agrahistoria vid Lantbruksuniversitetet föreslogs "betor" i någon form. Jag är dock tveksam då sockerbetor inte kommit i odling än, foderbetor kanske kan ha börjat odlas. Men varför lagra betor till juli månad då bouppteckningen äger rum?

Man skall komma ihåg att vid denna tid togs djurens vinterfoder hö från gårdens ängsareal, permanenta gräsmarker. Vid uppmätningen av hela bostället karakteriserades ca 48 % som äng och 52 % åker. Vallodling på åker hade ännu inte slagit igenom.

Maskiner och redskap

Det fanns en "jern axla vagn med stång, linor och säten" värderad till 30 Riksdaler. Det torde ha varit en fin vagn då 7 andra vagnar togs upp till sammanlagt 37 Riksdaler. Av 6 plogar noteras en som "engelsk plog" som var dubbelt så dyr som de "svenska" plogarna. Det fanns 3 skärknivar och 11 gräsliar till skördearbetet. Fyra träharvar kompletterades med

en betydligt värdefullare järnharv. Det finns ingen såningsmaskin utan sådden skedde genom handspredning med såkorg på magen. Inte heller något tröskverk med vandring eller handslagor fanns upptaget. Bland lokala benämningar kan nämnas ”rulbörar och pantoflekistor”.

Det var för denna tid ett rikt bo som hade ett värderat överskott på 563 Riksdaler (motsvarar ca 73000 kr i dagens penningvärde). Men inventarierna skulle säljas på auktion så hur det slutliga utfallet blev har jag ingen uppgift på. Änkan Johanna Engelholm flyttade 1834 till Domkyrko hemmanet Tarstad nr 5 som Lindeberg köpt tidigare.

I församlingsboken 1830-37 står Nils Håkansson som hälftenbrukare mellan 1831 och 1834. Kanske var han också änkan behjälplig med driften av Lindebergs del, särskilt efter Peter Lindebergs död.

Major Sivers blir arrendator

År 1834 kommer majoren och riddaren Lars Sivers och flyttar in på bostället. Han har mellan 1808 och 1818 bott på Ryttmästarbostället Årup i Billeberga. Sivers har också med sin dotter fru Helena Sophia Frick (änkefru efter kapten Anders Frick) och hennes tre barn, en son och två döttrar. Sivers är 73 år när han flyttar in och står som arrendator på bostället. Kanske leder han, med sin militära bakgrund, någon form av avveckling av mönsterskrivarfunktionen på bostället. Efter fyra år flyttar major Sivers till Ängelholm. Fru Frick och dottern Theresia flyttar till Saxtorp 1843. Dessförinnan har sonen sergeant Johan Robert Frick och dottern Malvina flyttat 1836 respektive 1840.

Det är oklart vem som är arrendator och driver bostället mellan 1838 och 1845. Enligt husförhörslängden flyttar både drängar och pigor in och ut från gården vilket tyder på pågående lantbruksdrift. Men alla förhållanden registreras inte korrekt i församlingsböckerna.

Ny jordbruksarrendator 1846

Från Tågerups gård i Saxtorp kommer Herr Inspector Jacob Runnerström 1846 och tar arrendet på Bostället. Han har med sig hustrun Carolina Helena Molin och 8 barn. En son dör 1848 1½ år gammal. Carolina får en dotter Fanny Elvira den 4 mars 1849 men modern dör i barnsängskomplikationer den 8 april samma år. Jacob Runnström blir ensam med 8 barn mellan 1 månad och 14 års ålder.

Han verkar erfaren som jordbrukare genom befattningar som lantbruksbefäl på bl. a. Stora Markie och Tågerup. Han verkar också ha fått med sig ladfogden på Tågerup till Bostället. Sannolikt byggs

både boningshus och stallar ut under Runnerströms tid, enligt uppgift i Gods och gårdar år 1850. Därmed får man anta jordbruksdriften intensifierades med större mjölkbesättning.

Jacob Runnerström avslutar arrendet 1864 och flyttar året efter till Felestad nr 7 & 8, Åkersnäs, som han arrenderar. Fem barn följer med till Åkersnäs. Han driver gården i 8 år sen flyttar han till Landskrona 1873.

Nästa arrendator Pehr Månsson

Från närbelägna Tarstad nr 4, som han friköpt, kommer Pehr Månsson med hustru Ingar Åkesdotter, 4 söner och 3 döttrar och arrenderar Bostället. Pehr är född 1826 på Felestad nr 1.

Nu är intensiteten i jordbruksdriften ytterligare uppskruvad med omfattande mjölkproduktion. Pehr dör av blodslag 1877 endast 51 år gammal. Han efterlämnar hustrun Ingar och 8 barn. Genom boupp-teckningen får en god bild av jordbruksdriften.

Boupp-teckningen tar upp tillgångar på 79.498 kr, skulderna uppgår till 53.612 kr varvid behållningen blir 25.885 kr, ungefär 1,4 milj kr i dagens penningvärde. Så långt i livet hade det gått ekonomiskt bra för Pehr Månsson.

Bland skulderna får man en bild av samhällsstrukturen och handelsströmmarna. Det finns mindre skulder till slaktaren i Landskrona, olika handlare i

Djurslag	Värdering
2 hästar 8 resp 9 år	800 kr
2 st fux hästar 8 år	800 kr
2 st bruna sto 6 år	900 kr
1 svart sto 10 år + 1 brun häst 14 år	500 kr
1 brunt sto 15 år + 1 brun häst 20 år	350 kr
2 bruna hästar 17 år	200 kr
2 bruna hästar 11 år	500 kr
1 brun häst 5 år + 1 gul häst 9 år	600 kr
1 black häst 22 år	50 kr
1 grå häst 3 år	300 kr
1 föl	75 kr
10 kor å 60 kr	600 kr
20 kor å 100 kr	2000 kr
48 kor å 125 kr	6000 kr
1 tjur	125 kr
7 svin å 40 kr	280 kr
8 svin å 35 kr	280 kr
15 svin å 15 kr	225 kr

Tabell 5. Lantbrukets djur enligt boupp-teckningen för Pehr Månsson 1877.

Gröda	Mängd	Värdering
Råg	74 kubikfot	222,00 kr
Blandsäd	25 kubikfot	68,75 kr
Vete	160 kubikfot	560,00 kr
Råg	50 kubikfot	150,00 kr
Korn	315 kubikfot	866,25 kr
Blandsäd	100 kubikfot	275,00 kr
Havre	800 kubikfot	1600,00 kr
Ärter	37 kubikfot	129,50 kr
Potatis	18 kubikfot	18,00 kr

1 kubikfot = 28,3 liter. Exempel från tabellen:
 160 kubikfot vete x 28,3 l = 4528 l x 0,75 kg/l ≈ 3400 kg
 800 kubikfot havre x 28,3 = 22640 l x 0,53 kg/l ≈ 12000 kg

Tabell 6. Skördeprodukter i lager enligt bouppteckningen för Pehr Månsson 1877.

Landskrona, Billeberga och Tirup, till Landskrona gjuteri, Tågarps Win Spritförsäljning, gästgivaren i Åkarp (Marieholm), skräddaren i Munkagårda, skomakaren i Tirup, smeden i Tirup, målaren i Tarstad samt till grannar lantbrukare för spannmål eller reverser. En skuld på 12.250 kr till *konsul H(enrik) Runnerström i Malmö för en revers utan ränta* väcker min uppmärksamhet. Henrik Runnerström var handlare och preussiskt konsul samt broder till den förre arrendatorn Jacob Runnerström.

Änkan Ingar Åkesdotter driver jordbruket vidare till 1885.

Jordbruket under Pehr Månssons tid

Dragkraften på gården utgörs nu av enbart hästar. I bouppteckningen tas upp 18 vuxna hästar och 1 föl (tabell 5). De värdefullaste hästarna värderas till 450 kr/st. Åldern bland hästarna går från 3 till 22 år. De bästa mjölkorna värderas till 125 kr/st. Det finns sammanlagt 78 ”kor” och en tjur. Bland de lägre värderade ”korna” ryms sannolikt ungdjur varför jag tror att det är 48 mjölkkor och 30 ungnöt. Det är ändå en ganska stor besättning för sin tid. Mjölken förädlades i eget gårdsmejeri eftersom det fanns en skuld till mejerskan och diverse mejeriinventarier

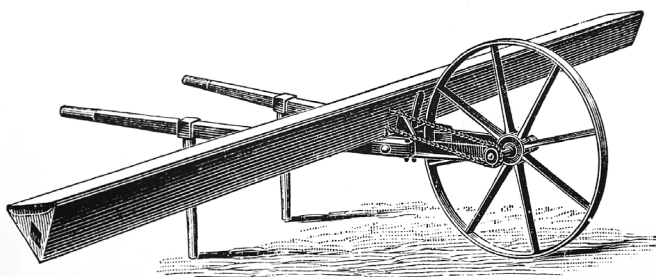

Bild 9. En handdriven ”klöversåningsmaskin” som tyder på vallodling på åker hos Pehr Månsson.

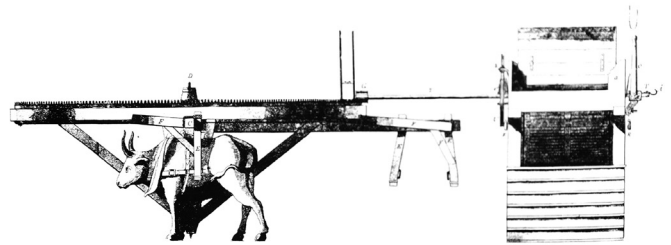

Bild 10. Tröskverk med vandring. Överst principskiss med dragdjur som vandrar runt och driver vertikalaxeln. En vinkelväxel överför kraften till en horisontell axel som driver tröskverket.

upptagna i bouppteckningen. Av övriga djur finns 30 grisar i olika storlek upptagna.

Många hästar – mycket havre

Bouppteckningen sker den 25 maj och det finns ett lager av spannmål, ärter och potatis som skall räcka fram till skörden i augusti-september-oktober (tabell 6). Lagret är uppskattat i kubikfot (=28,3 liter), alltså ett rymdmått. Av brödsäd finns både råg och vete. Rågen var fortfarande den helt dominerande brödsäden vid denna tid. Korn använde till ölbruggning och foder. Blandsäd var ofta blandning korn/havre och användes till foder. Havre var viktigt foder till hästarna och i lager fanns 800 kubikfot. Skall vi räkna om det till kg så blir det omkring 12.500 kg havre i lager. Det finns ärter som användes mest till foder. Potatisen utgjorde basföda i hushållet. Troligen har en viss övergång skett till odling av vall på åker och därmed minskad ängsareal. Det baseras på att det finns en klöversåningsmaskin upptagen bland inventarierna.

Maskiner och redskap

Transporter av personer och skördeprodukter fordrade många olika vagnar. Gården har 17 vagnar. Tre av dem är finare åkvagnar med högt ekonomiskt värde. Resten är arbetsvagnar och en mjölkvagn. För jordbearbetning finns 4 järnplogar och 5 övriga enklare plogar. Vidare 12 klösar och harvar och 2 trumlor. Sådnen kan numera ske med 2 såningsmaskiner. För insådd av vallfrö finns en ”klöversåningsmaskin” vilket vid denna tid kan ha varit en handskjuten 2-3 m bred maskin med en sålåda som hade en utmatningsaxel driven av markhjulet. Fröet släpptes ner på markytan. Det kunde eftermyllas med en enkel lättharv eller bara med en vältning.

För skörden av vall och spannmål fanns en skördemaskin. Med tanke på det höga värdet den betingar i bouppteckningen, kan det röra sig om en självavläggare. Denna hade en slätterkniv som skar av spannmålen och med ett raffinerat system

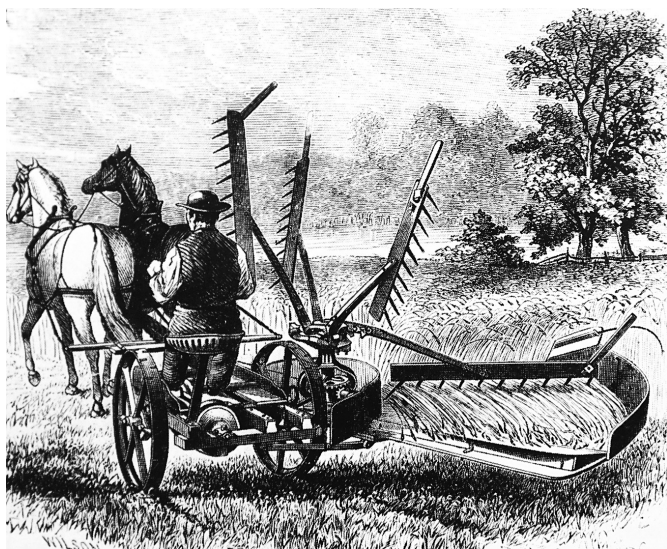

Bild 11. Kan Pehr Månssons i bouppteckningen noterade "Skördemaskin" vara en självavläggare? Det högt åsatta värdet antyder det.

kunde den avskurna spannmålen, som samlats på ett bord bak kniven, portioneras ut i lagom högar för handbindning av kärvar. För tröskningen fanns två tröskverk med vandring. Vandring innebar att en häst gick i en cirkel runt en vertikalaxel och drog en bom som roterade vertikalaxeln. Kraften fördes vidare via en vinkelväxel som drev en lång axel in till tröskverket som därmed fick sin drivning.

Det fanns diverse mejeriinventarier som kärna med vandring, smörtråg, ostpress, gräddståndare m. m. som visar på mjölkförädling till smör och ost i egen regi.

Ny arrendator 1886

Nils Thomas Wihlborg, 26 år gammal och ogift, kommer närmast från Råby gård i Hörby. Han har med sig föräldrarna Fredrik Christian Wihlborg och Carolina Maria Gyllensvärd. I församlingsboken 1877-91 står inte vem som formellt tar över arrendekontraktet, men sannolikt Nils Thomas, eftersom han står som arrendator i nästa församlingsbok. Nils Thomas gifter sig med Ebba Charlotta Ström 1893 och får en dotter 1894 och en son 1898. Han driver jordbruket till 1917. Hans föräldrar bor kvar på gården tills de dör, fadern 1912 och modern 1915.

– Nej, det kan inte stämma, tänkte Nils Thomas Wihlborg när han brukat bostället något år. Arealen är för liten, det fattas 45 tunnland enligt kontraktet! Han begär Lantmäteriförrättning med ommätning av bostället. Och han har rätt.

Så här står det i § 3 i Mätprotokollet från 1888:

"Till bibehållande af flere hemman wid sin åbyggnad inom Tirups by, medgifves för Mönsterskrifvabostället, att så stor andel av den jord, som till

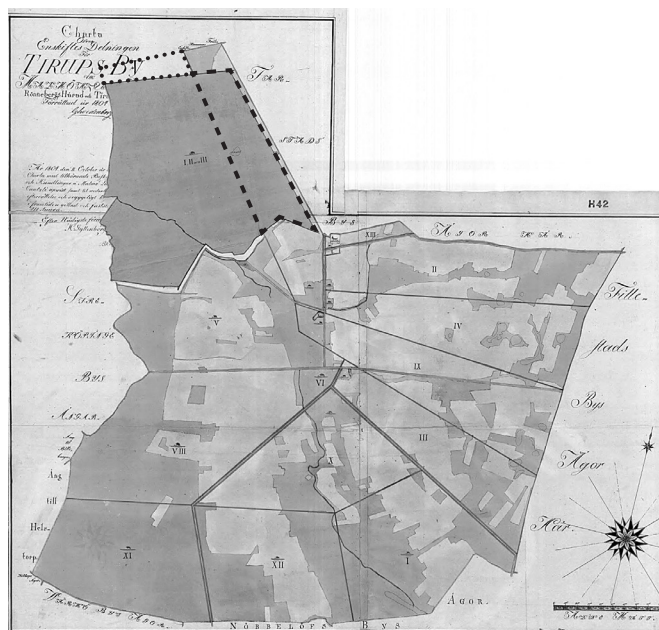

Bild 12. På denna karta har jag lagt Tarstad I, II och III från kartan i bild 7 på kartan från Tirup bild 6 och då ser man att en stor bit fattas för bostället då man lagt Tirup nr VII på över boställets mark. Det bekräftades vid lantmäteriförrättningen 1888. Samtidigt har Brinkagårdens skifte förlängts mot norr som en viss kompensation.

Tarstads boställe i Enskifte blifwit lagt, får tilläggas hemmanet Nr 7 eller 11 som fordras för att af detta hemmans bibehållande med sin enskiftesplan wid åbyggnaden, denna plan kommer likväl att sträcka sig intill frälsehemmanens enskifte i Tarstad by. Den från bostället Nr 1, 2 o 3 Tarstad sålunda frånhända jordarealen, utgörande ca 45 tunnland, har sedermera ingått i Tirups enskifte samt tillagd prestannexhemmanet Nr 7 derstädes ock förefaller det oförklarligt att detta förhållande ej blifwit vidare anmärkt i Tarstads skifteshandlingar, så mycket mera som enskiftena i Tirup och Tarstad byar blifwit förrättade samma år och af samme landtmätare."

Jag misstänkte samma sak när jag lade ihop kartorna från Tirup och Tarstad och fann att Tarstad 1, 2 & 3 täckte över den tarm som fått beteckningen Tirup nr 7 vilket motsvarade ungefär den saknade arealen (bild 12). Frågan är om arrendena sen skiftet baserats på rätt areal, 175 ha och inte 196 ha?

En ny uppmätning gjordes 1901 på domänstyrelsens uppdrag som bekräftade gränser och areal inför en ny arrendeperiod. En gränsjustering mellan Brinkagården och Tirup nr 3 föranledde en lantmäteriförrättning 1911.

I församlingsboken 1900-1910 står för första gången gården "benämnd Brinkagården, kronodomän, indraget mönsterskrivarboställe". Brinkagården är nuvarande benämning och namnet är san-

nolikt tillkommet kring 1900. Vid skiftet 1774 står om ett område i Westre vång *Brinkarne* (tillskrivet *Brinkåkrarne*), ungefär den backe där gårdscentrat ligger.

Jordbruket under Wihlborgs tid

Genom den stora jordbruksundersökningen 1914 får vi en god bild av boställets produktionsinriktning detta år och i slutet av Wihlborgs epok (tabell 7). Gården har 20 hästar som transport- och dragkraft. Mjölkproduktion är basen i jordbruket och det finns sammanlagt 114 nötkreatur. I övrigt finns gödsvin och höns.

Odling bedrivs på 160 ha och det finns 13 ha ängsmark längs bäcken och några ha tomt, vägmark och impediment. Av spannmål odlas höstvetete som

Djur	Antal	Gröda	Hektar
Arbetshästar		Höstvetete	40
Vallacker	15	Korn	20
Ston	3	Blandsäd	20
Vagnshästar		Ärter	3
Vallacker	2	Potatis	1
Tjurar	4	Sockerbetor	8
Kor	70	Foderrotfrukter	8
Ungnöt	30	Odlad jord för höskörd	40
Kalvar	10	Odlad jord för grönfoder	6
Gödsvin	7	Ren träda	14
Höns	40	Naturlig äng	13

Tabell 7. Wihlborgs lantbruksdjur och grödor vid jordbruksundersökningen 1914.

Bild 13. Vykort med mangårdsbyggnaden på Brinkagården under Wihlborgs tid. Wihlborgs egen stämpel fanns på baksidan av vykortet.

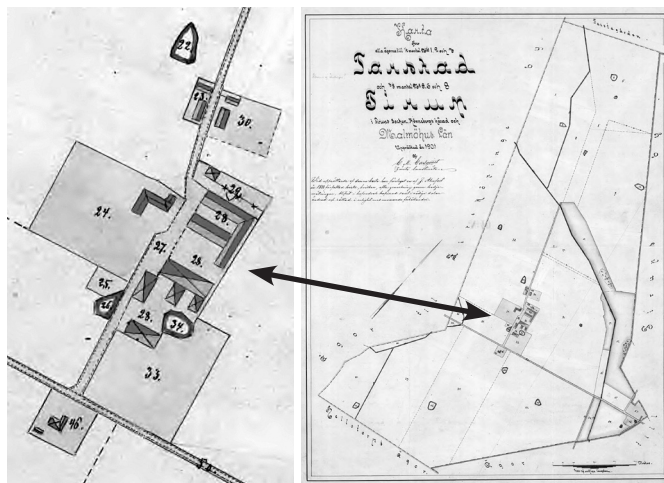

Bild 14. Karta från uppmätningen 1901. Sannolikt det maximala byggnadsbeståndet som funnits på Brinkagården.

nu håller på att ersätta rågen som brödsäd. Av fodersäd odlas korn och lika mycket blandsäd (korn/havre). Ärter odlas på en mindre areal. Nya grödor som tillkommit sen 1870-talet är sockerbetor. De gav ju socker till folkhushållet men också värdefulla biprodukter till korna som betblast, betmassa och melass. Det odlades också foderrotfrukter som kan ha varit foderbetor, foderkålrot eller foderrova. Vall för höskörd odlas på 40 ha av åkern. Därtill odlas grönfoder som kan vara blandning spannmål/ärter/vicker skördat som grönmassa. Det finns också ren träda som kunde utnyttjas för mekanisk ogräsbekämpning under sommaren och ge god tid för förberedelse av höstvetesådden. Totalskördarna finns för grödorna 1913 och utgår man från att det är samma odlingsareal 1914 så kan man skatta skördenivån. För höstvetete 3400 kg/ha, korn 4000 kg/ha, ärter 2800 kg/ha och sockerbetor 32000 kg/ha.

Olof Karlsson ny arrendator 1917

Ny arrendator från 1917 är Olof Karlsson med fru Anna Maria Davidsson och en son 11 år och en dotter 17 år. Han kommer närmast som arrendator på gården Sveaborg i Örtofta. Församlingsböckerna tillgängliga på nätet för Tirup slutar 1927. Därför är det svårt att följa familjen Karlssons fortsatta liv på Brinkagården. I en förteckning över svenska motorplogsägare (Thunström 2001) finner vi att Olof Karlsson var ägare till en Fordson motorplog 1921.

I Gods och gårdar tryckt 1944 står att Olof Karlsson fortfarande är brukare på gården. Men det finns en Jordbruksundersökning gjord 1944 där brukaren nu heter Kurt Nilsson.

Kurt Nilsson tar över 1943

Han är lantmästare och kommer från närbelägna Hedegården. Ett byte av arrendator har ägt rum

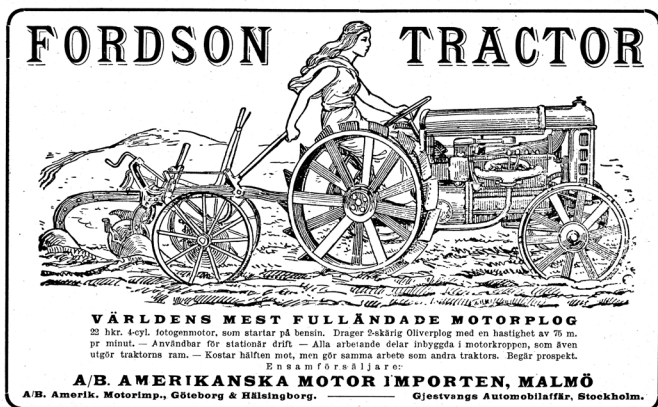

Bild 15. Olof Karlsson var ägare till en Fordson motorplog redan omkring 1919. Annons från 1918 i Utsädesbolagets katalog.

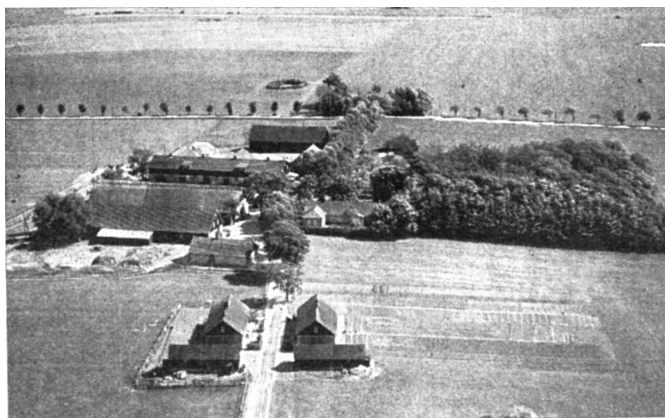

Bild 16. Brinkagården från ovan 1937 under Olof Karlssons tid. Bild ur ur Gods och gårdar.

1943 då Kurt Nilsson enligt församlingsboken för Sireköpinge flyttat från Hedegården och till "Tirup 5, 6, 8 den 2/11 1942".

Jordbruksundersökningen 1944 handlar mest om maskiner, redskap och tillgång till el och vatten. Av tabell 8 framgår gårdens maskiner och utrustning. Man får komma ihåg att undersökningen är gjord under andra världskrigets 5:e år. Gårdens areal summeras till 175 ha och överensstämmer ungefär med tidigare användning (158 ha åker, 11,4 ha kultiverad äng och tomt, vägar, ruderatmark 5,6 ha). All åker är täckdikad dock med förbehållet *delvis bristfällig*. Gödselstad och urinbrunn med cementerad botten saknas liksom ensilagebehållare av trä eller sten, cement eller liknande.

Av lantbruksmaskinerna är 2 skördetröskmaskiner anmärkningsvärda om det inte inbegriper stationära tröskverk. Två konstgödselspridare antyder att man kanske inte har så många djur längre utan behöver komplettera näringstillförseln med konstgödsel. Att man bara har två traktorer kan hänga ihop med kriget och svårigheterna med bränsleförsörjning. Man kan också tänka sig att samarbete kan ha

I bruk varande större maskiner, redskap m. m.	Äges av brukaren
Konstgödselspridare	2
Radsåningsmaskiner	1
Hästhackor	2
Mjölkningsmaskinanläggning	1
Skördetröskmaskiner	2
Självbindare	2
Slättermaskiner	2
Hästräfsor på hjul	2
Släpräfsor	2
Tröskverk	1
Traktorer	2
Stationära brännoljemotorer	1
El motorer 1-6 hkr	2
El motorer större än 6 hkr	1
Lastbilar	1
Finns vattenledning i boningshusen	Ja
i djurstallarna	Ja
Finns avlopp i boningshuset	Ja
Används elektrisk kraft för belysning	Ja
som drivkraft	Ja
för matlagning	Ja
för varmvattenberedning	Nej
Hur många bostadshushåll finnes å brukningsdelen	5
Hur många av dessa har tillgång till elektrisk kraft	5

Tabell 8. Uppgifter för allmän jordbruksräkning 1944. Jordbrukets tekniska resurser kartlades på alla lantbeuk i landet. Uppgiftslämnare är arrendatorn Kurt Nilsson.

skett med närbelägna föräldragården Hedegården.

Äppelodlarbälte

Under Kurt Nilssons tid anlades äppelodling på Brinkagården och två granngårdar, Tarstadgården och Hällstorp (bild 17). Det verkar vara en samordnad satsning. På flygbilderna från 1940 saknas äppelodlingarna på de tre gårdarna. Kanske bidrog de hårda vintrarna 1941-42 till att äppelodlingar slogs ut och därför gjordes en satsning med samhällets stöd för att kompensera bortfallet med plantering åren därefter.

Runt Brinkagårdens plantering sattes också skyddande poppelridåer. Odlingarna var kvar till omkring sekelskiftet 2000 men sen återgick marken till traditionell växtodling.

Bild 17. Äppelodlingar anlades på 1940-talet på Tarstadgården, Brinkagården och Hellstorp.

Margarinbolaget tar över 1948

Kuno Möller, vd för Margarinbolaget 1940-56, tog initiativ till att arrendera och utveckla försöksverksamhet på Brinkagården från 1948. Krigsåren hade präglats av avspärningar, råvarubrist och ransoneringsringar. Margarin var under kriget ett ifrågasatt livsmedel. Det hade till och med varit på förslag att förbjudas av 1942 års jordbruksutredning. Därför ville Margarinbolaget få igång en inhemsk produktion av vegetabiliska oljor och fetter.

Harald Melchert, som var lärare på lantbruksskolan i Svalöv mellan 1927 och 1957, utsågs till försöksledare och förvaltare på Brinkagården åt Margarinbolaget. Han efterträddes 1955/56 av lantmästare Eric Jonsson som driftsledare. Gården fyllde en viktig uppgift som försöksgård för att utveckla den svenska oljeväxtodlingen, främst av raps och rybs. Men flera andra oljeväxter testades på gården på 1970-talet. Från 1960-talet hade Sveriges Utsädesförening årligen stora försökskiften med förädlingsmaterial på gården. Det fanns också många olika odlingstekniska försök på Brinkagården ge-

Bild 18 Behovet av inhemskt producerade vegetabiliska oljor efter andra världskriget gjorde att Margarinbolaget engagerade sig i oljeväxtutvecklingen.

nom åren i regi av SOC (Sveriges Oljeväxtodlares Centralförening). Gården har åtminstone sen 1948 drivits utan djur. Den kvarvarande höga ladan, med spannmålstork och lagringsfickor, byggdes sannolikt omkring 1960.

Fler lantmäteriförrättningar

Avstyckning av en tomt vid korset mellan vägen till Tirup och Landskrona-vägen skedde 1951 och fastigheten Tirup 14:1 bildades. En sammanläggning av Brinkagårdens ingående delfastigheter skedde 1954 då Tarstad nr 1, 2 & 3 sammanslogs till Tarstad 21:1

Bild 19. Raps och rybs visade sig efter andra världskriget bli snabbt utvecklingsbara grödor. De är sedan dess ett bestående inslag i svenskt jordbruk.

Bild 20. Nya oljev växter testades på Brinkagården. Här tröskas vallmo med oljerika frön men också med en mjölksaft i stjälkar och kapslar som innehåller medicinskt intressanta alkaloider. Här samlas halmen för vidare transport till ett läkemedelsbolag i Holland för testutvinning av tebain.

Bild 21. Direktsådd av höstraps i kornstubb började utvecklas och tillämpas på 1980-talet. Många direktsåddförsök utfördes på Brinkagården.

och fastigheterna i Tirup nr 5, 6 & 8 slogs samman till Tirup 15:1.

Dagens Brinkagården

När Margarinbolaget släppte arrendet 1992 var vi inne i en tid när ägaren Domänverket sålde ut ett antal kronoegendomar. Brinkagården blev till salu och inköptes av Hans Heuman på Sireköpinge säteri. I dagens pressade lantbruksekonomi är inte Brinkagårdens 175 ha tillräckligt för gårdsarrende med enbart växtodling. Det finns inga stallbyggnader kvar. Gården ingår därför som en del i en betydligt större driftsenhet om 1300 ha. Storleksrationalisering är en marknadsekonomisk anpassning till samhällets och politikens förutsättningar för och krav på jordbruket.

Källor:

Litteratur

- Sveriges Utsädesförenings Tidskrift nr 3-1988. (Temanummer) Brinkagårdens 40-årsjubileum. (Föredragen).
- Thunström, Per (2001). Till herrar motorplogägare!: Svenska motorkulturföreningen och den tidiga traktoriseringen i Sverige (1908-1926). Stockholm: Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien.

Nätsidor

- Kuno Möller, <https://sok.riksarkivet.se/sbl/artikel/8673>,

Bild 22. Demonstrationsruta av solros på Brinkagården på 1970-talet.

Svenskt biografiskt lexikon (art av Tore Johansson).

Riksarkivet: [riksarkivet.se/digitala forskarsalen](https://riksarkivet.se/digitala-forskarsalen):

Specialsök; Mantalslängder 1642-1820. Tirups socken.

Specialsök; Lokalundersökningar jordbruk 1913-1920.

Tirups socken

Arkiv Digital

Rönnebergs, Onsjö och Harjagers domsaga (M) FIIa:4 (1877) Bild 4270 Sida 837 (Bouppt Pehr Månsson).

Rönnebergs häradsrätt (M) F IIa:20 (1831-1832) Bild: 7580 Sida: 753 (Bouppt. P Lindeberg).

Statistiska centralbyrån (SCB) – Byrån för jordbruksstatistik, Allmänna jordbruksräkningen 1944. H1AB:271

Lantmäteristyrelsens arkiv (Lantmäteriet historiska kartor)

Tirups socken Tirup nr 1-13. Geometrisk avmätning 1708.

Tirups socken Tirup nr 1-13. Storskifte av inägor 1774.

Tirups socken Tirup nr 1-13. Delning av gatemark 1799.

Tirups socken Tirup nr 1-13. Enskifte 1804.

Tirups socken Tarstad. Storskifte på inägor 1774.

Tirups socken Tarstad. Delning av utmark och utägor 1797.

Tirups socken Tarstad Enskifte 1808.

Lantmäterimyndighetens arkiv (Lantmät. historiska kartor)

12-TIR-4. Enskifte Tarstad 1804.

12-TIR-9. Stängselåtgärd 1816.

12-TIR-35. Arealavmätning 1888 (Bostället).

12-TIR-40. Arealavmätning 1901. (Bostället)

12-TIR-44. Rågångsåtgärd 1911.

...men tiden går*

Jämförelse av bildmotiv tagna av Mats Harder 1971 och 2011

1971. Den nya Pressbyråkiosken vid stationen och mitt emot hotellet som båda då var i funktion.

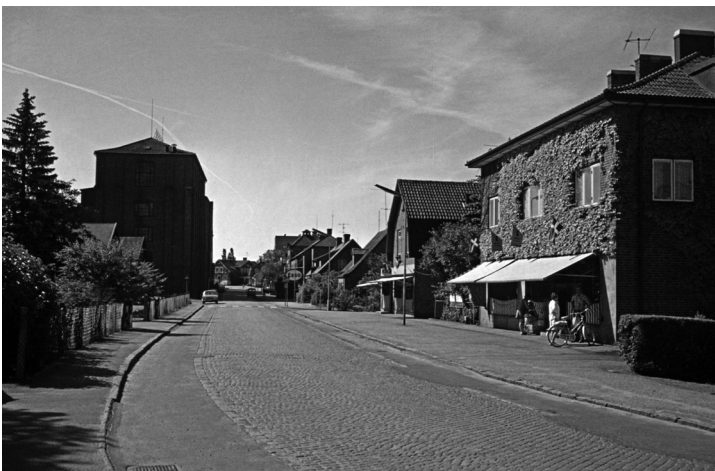
2011 har pressbyrån flyttat till centrum och ersatts med en korb- och pizzakiosk som även den lagts ner.

1971. Lindströms bok- och pappershandel på Svalegatan till vänster följt av anrika Hilmas konditori. Till höger låg den gamla panncentralen som inrymde Järnstabilo.

2011. Lindströms och Hilmas är borta. Flera tomma lokaler och någon frisersalong. Panncentralen till höger är riven.

1971. Svalegatan mot söder. Till höger Kjells klädesaffär som ännu inte byggt ihop de två intilliggande husen. Till vänster låg Centralföreningen där två gavelspetsar sticker upp.

Kjells kläder är borta och ersatt med kontor, en liten restaurang, solarium och någon tillfällig affär.

*Filmelodin *As time goes by* från filmen *Casablanca* med Humphrey Bogart och Ingrid Bergman, fick svensk text av Hasse och Tage: *...men tiden går*.

1971. Det finns inte mindre än tre bensinmackar på Svallegatan. Welthers cykelaffär har BP-macken. Efter den ligger järnaffären. Till vänster Realskolan där men tog realen för sista gången 1971.

2011. Bensinmacken är borta men cykelaffären är kvar ännu något år innan den blir blomsteraffär. Lägg återigen märke till att Svalöv grönskar betydligt mer 2011 än 1971.

1971. Axel Pers bageri, kallades senare också Gumman. Den låg strategiskt nära Centralskolan och Linåkersskolan som eleverna uppskattade.

2011. Bageriet och godisförsäljningen har upphört. Senare förfaller husen en del och en brand skadar det gamla bageriet. Idag är det nyrestaurerat och prydligt igen.

Ovan till vänster: 1971. Herrevadsgatan är bilgata och parkeringen till vänster pekar ut i ett havrefält. Till höger låg i hörnet Posten och kommunkontoret i resten av huset.

Ovan till höger: 2011. Herrevadsgatan har blivit gågata och torg. Till vänster kan skymtas en stor länga med affärs- och kontorslokaler. Posten har flyttat dit. Kommunens administration har fått ett nytt kontorskomplex söder om huset på bilden.

Ett hörn av havrefältet på Svalövs torg 1971.